DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Coğrafya Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 4
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Coğrafya · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 4)

1. Denizli'deki Pamukkale ile ilgili hazırlanan bir tanıtım yazısında şu bilgiler yer almaktadır:

> *"Yer altından çıkan sıcak ve kireçli kaynak suları yamaçtan aşağı süzülürken içlerindeki karbondioksiti kaybeder; suda çözünmüş kireç çökelerek bembeyaz traverten basamaklarını oluşturur. Basamakların hemen üstünde Roma döneminden kalma Hierapolis antik kentinin kalıntıları bulunur. Ziyaretçi sayısı arttıkça travertenlerin üzerine oteller yapılmış, termal su bu otellerin havuzlarına yönlendirilmiştir. Basamaklara ulaşan su azalınca travertenlerin bir kısmı kurumuş ve kararmıştır. Alan 1988'de UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne alınmış; oteller sonradan kaldırılmış, travertenlerin üzerinde ayakkabıyla yürünmesi yasaklanmış ve su basamaklara sırayla verilmeye başlanmıştır."*

1.1. Metinden doğal ortamın insan yaşamına etkisine **iki**, insanın doğal ortama etkisine **iki** örnek yazınız.

1.2. Pamukkale'nin bir **coğrafi ortam** olduğunu, metinden doğal ortama ve beşerî ortama ait **birer** unsur göstererek açıklayınız.

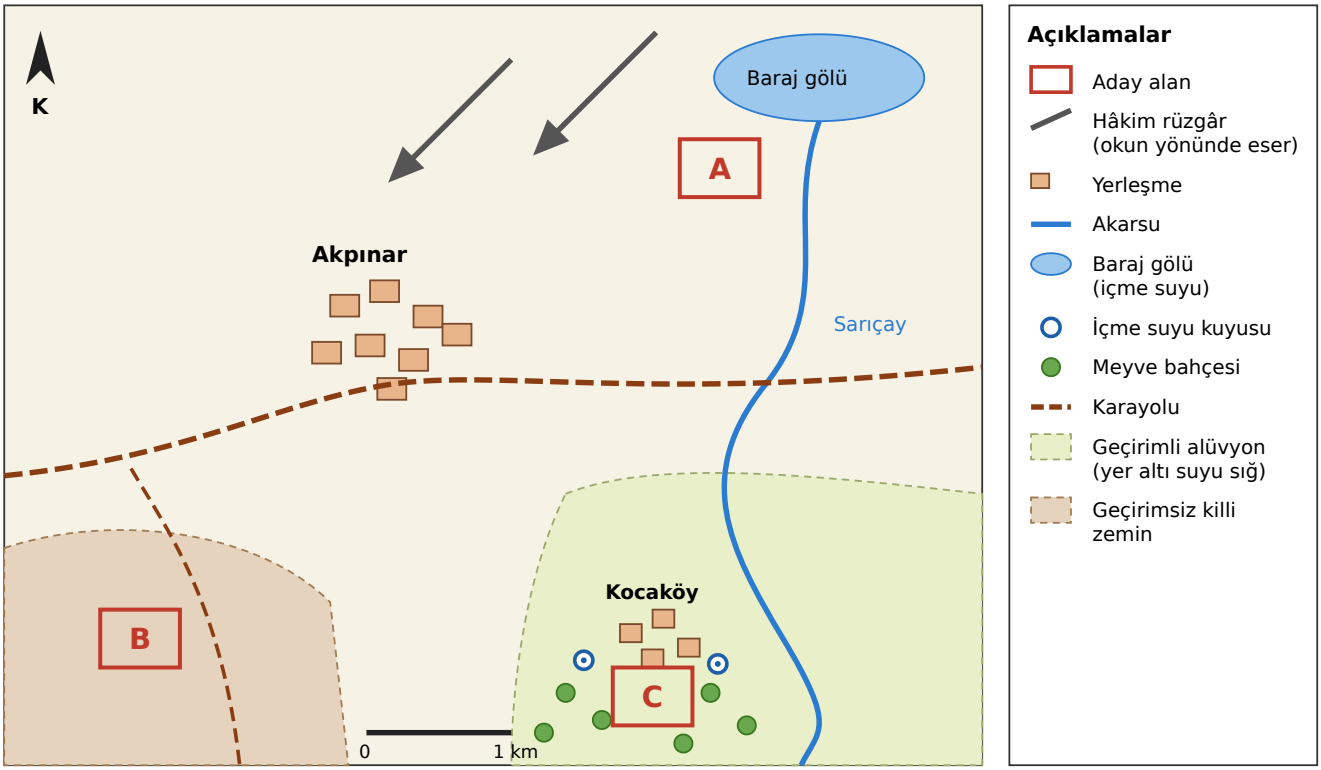
1.3. Bir öğrenci "Pamukkale yalnız yer bilimcilerin konusudur, coğrafyanın konusu değildir." demiştir. Bu görüşe katılıp katılmadığınızı coğrafyanın konusu ve bölümlerinden yararlanarak gerekçelendiriniz.

2. Kurgusal Akpınar ilçesinin belediyesi, çöplerin yıllardır gelişigüzel döküldüğü alanı kapatarak yerine bir katı atık düzenli depolama tesisi kurmak istemektedir. Belediye meclisinde bazı üyeler arazisi en ucuz olan A alanını önermiştir. İlçe halkından bir grup ise kararın yalnız arazi fiyatına göre değil, coğrafi verilere göre verilmesini

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

istemiştir. Şekil 1'de ilçe ve çevresinin krokisi ile üç aday alan verilmiştir.

Şekil 1. Akpınar ilçesi ve çevresinin krokisi

2.1. Tesis için A, B ve C alanlarından hangisi en uygundur? Seçiminizi krokideki unsurlar arasında **üç** mekânsal ilişki kurarak gerekçelendiriniz.

2.2. Diğer iki alanın neden uygun olmadığını **birer** gerekçeyle yazınız. Bu örnekten yola çıkarak coğrafya öğrenmenin yerel yönetimlerin kararlarına **bir** katkısını açıklayınız.

3. Defne, "Coğrafya biliminin gelişimine katkı veren bilim insanları" konulu bir çalışma için önce okul kütüphanesini ve bir üniversitenin dijital kütüphanesini kullanmaya karar vermiştir. Bu kaynaklarda bulduğu kitap ve makalelerden bilgileri not etmiş, ardından notlarını hemen aşağıdaki tabloya geçirmiştir. Öğretmeni

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

tabloyu incelediğinde bazı satırlarda hata olduğunu fark etmiştir.

No	Bilim insanı	Yaşadığı çağ	Coğrafyaya katkısı
I	Harezmi	Orta Çağ	Batlamyus'un yer listesindeki koordinatları düzelterek yeryüzünü tasvir eden bir eser yazmıştır.
II	Mesudi	Eski Çağ	Gezdiği ülkelerin tarihini ve coğrafyasını *Altın Çayırlar* adlı eserinde anlatmıştır.
III	Evliya Çelebi	Yeni Çağ	Osmanlı ülkesini ve komşu ülkeleri gezerek *Seyahatname*'yi yazmıştır.
IV	Ortelius	Yakın Çağ	İlk modern atlas kabul edilen *Theatrum Orbis Terrarum*'u hazırlamıştır.
V	Carl Ritter	Yakın Çağ	Türkiye'de modern coğrafya öğretiminin temellerini atmış, İstanbul Üniversitesinde ders vermiştir.
VI	Vidal de la Blache	Yakın Çağ	Fransa'da beşerî coğrafyanın gelişimine öncülük etmiş; insanın doğanın sunduğu olanaklar arasından seçim yaptığını savunmuştur.

3.1. Defne'nin bilgi toplama sürecinde uyguladığı adımları sırasıyla yazınız. Atladığı adımı belirleyerek bu adımı nasıl uygulayabileceğini **bir** örnekle açıklayınız.

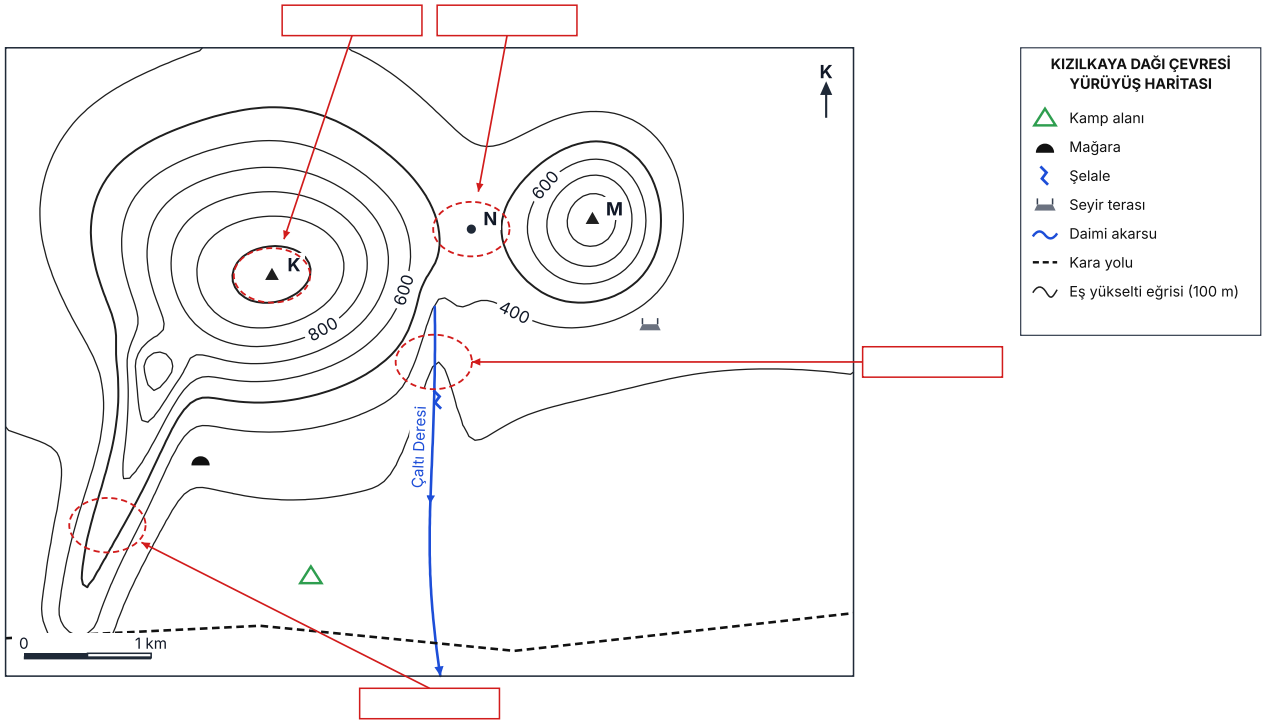
3.2. Tablodaki **üç** hatalı satırın numarasını yazınız ve her satırdaki hatayı düzelterek doğrusunu yazınız.

4. Bir doğa yürüyüşü kulübü, kurgusal Kızılkaya Dağı çevresinde bir günlük yürüyüş planlamaktadır. Şekil 2'de

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

bölgenin topoğrafya haritası verilmiştir. Haritadan yararlanarak soruları cevaplayınız.

Şekil 2

4.1. Haritada oklarla gösterilen dört alandaki yer şekillerinin adlarını boş kutulara yazınız.

4.2. Kulüp, Kamp → Mağara → Şelale → Teras → Kamp sırasıyla yürüyecektir. Rotayı duraklar arasında düz çizgilerle harita üzerine çiziniz. Ölçekten yararlanarak rotanın toplam uzunluğunu bulunuz. Grup saatte 3 km hızla yürürse yürüyüşün yaklaşık kaç saat süreceğini hesaplayınız.

4.3. K zirvesinin yükseltisi 1040 metredir. M zirvesinin yükseltisi hangi iki değer arasındadır? K ve M zirveleri arasındaki yükselti farkı en az ve en çok kaç metre olabilir? İşleminizi gösteriniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5. Türkiye'nin coğrafi konumu ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Erzurum'da (yaklaşık 40° kuzey enlemi) ev yaptıracak bir aile, salonun gün boyunca en çok güneş almasını istemektedir. Salonun büyük pencereleri hangi yöne açılmalıdır? Bu kararı Türkiye'nin mutlak konumuyla açıklayınız. Aynı evin Avustralya'daki Melbourne'de (yaklaşık 38° güney enlemi) yapılması durumunda pencerelerin hangi yöne açılması gerektiğini nedeniyle yazınız.

5.2. Aşağıda Türkiye'de son yıllarda tamamlanan bazı ulaşım ve enerji projeleri verilmiştir.

- **I.** Hazar Denizi kıyısındaki petrolü Gürcistan üzerinden Akdeniz kıyısındaki Ceyhan'a taşıyan Bakü–Tiflis–Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı (2006)
- **II.** İstanbul Boğazı'nın altından geçerek iki yakadaki demiryollarını birleştiren Marmaray (2013)
- **III.** Kars'ı Gürcistan üzerinden Azerbaycan'a bağlayan Bakü–Tiflis–Kars Demiryolu (2017)

Her projenin Türkiye'nin **göreceli konumunun** hangi özelliğine dayandığını ve Türkiye'ye sağladığı **bir** katkıyı aşağıdaki tabloya yazınız.

No	Dayandığı göreceli konum özelliği	Türkiye'ye katkısı
I		
II		
III		

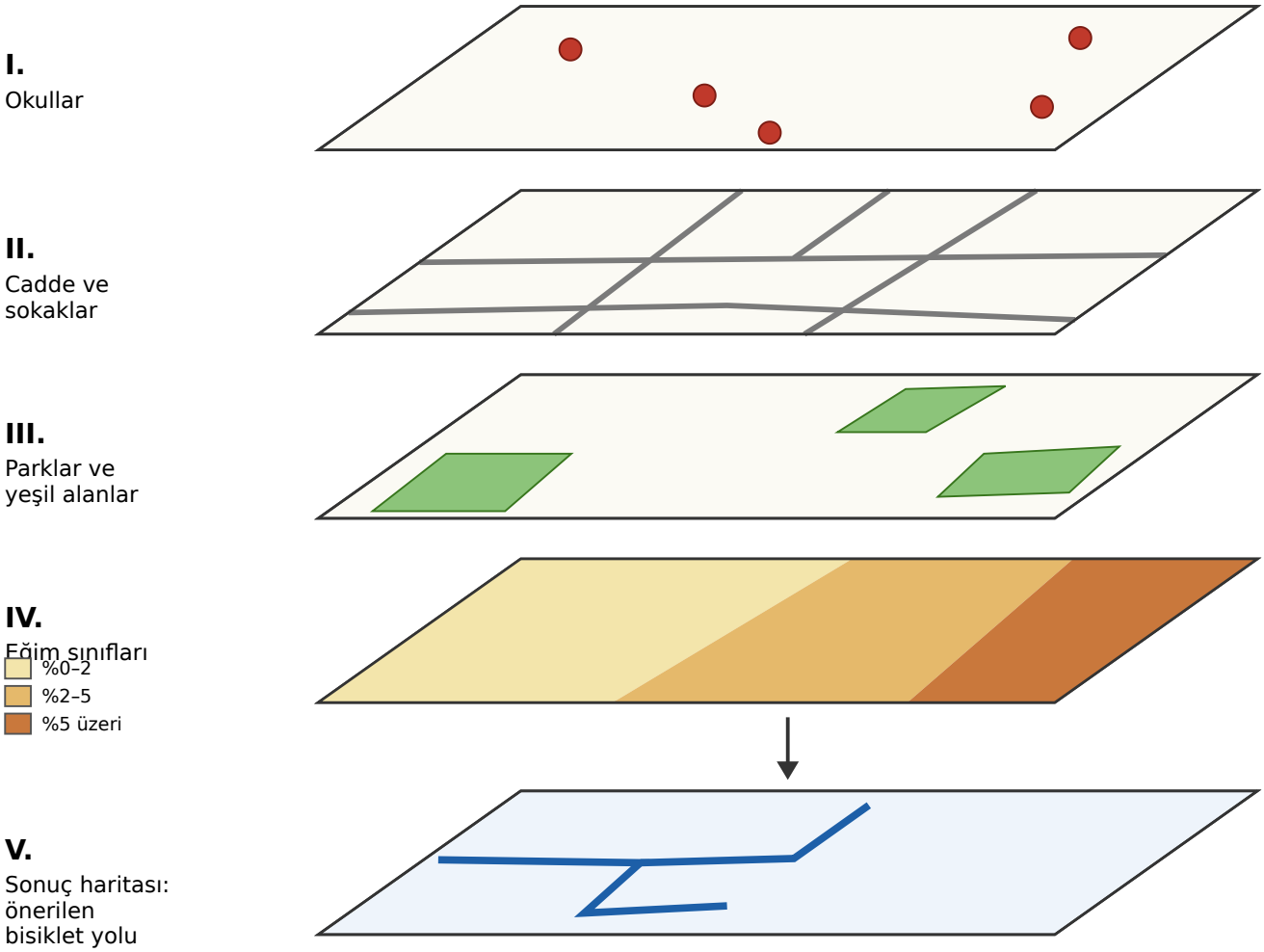
5.3. Türkiye'yi hiç bilmeyen bir arkadaşınıza ülkemizin yerini tarif edeceksiniz. Biri mutlak konuma, diğeri göreceli konuma dayanan **iki** tarif cümlesi yazınız.

6. Bir büyükşehir belediyesi, öğrencilerin okullarına güvenle bisikletle gidebilmesi için bir bisiklet yolu ağı planlamaktadır (kurgusal). Belediyenin harita birimi; okulların konumlarını, cadde ve sokakları, parkları ve arazinin eğimini ayrı katmanlar olarak bir coğrafi bilgi sistemi programına aktarmıştır. Program yardımıyla okullara 2 km'den yakın olan sokaklar belirlenmiş, eğimi %5'in üzerinde olan sokaklar elenmiş ve parkların

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

içinden geçen güzergâhlar öne çıkarılmıştır. Uzmanların yorumladığı sonuç haritası Şekil 3'te gösterilmiştir. Belediye ayrıca bisiklet yolunun ne kadar kullanıldığını ölçmek için öğrencilerin telefonlarına yüklenecek bir uygulamayla anlık konum verisi toplamayı düşünmektedir.

Şekil 3. Bisiklet yolu planlamasında üst üste çakıştırılan katmanlar

6.1. Şekil 3'teki I–V numaralı katmanlarda mekânsal verilerin hangi biçimde (nokta, çizgi, alan) gösterildiğini aşağıdaki tabloya yazınız.

Katman	Gösterim biçimi
I	
II	
III	
IV	
V	

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6.2. Metinde coğrafi bilgi sistemiyle yapılan **iki** mekânsal analiz ya da ölçüm işlemini yazınız. Katmanların üst üste çakıştırılmasının belediyenin karar vermesine katkısını açıklayınız.

6.3. Belediyenin öğrencilerden konum verisi toplarken uyması gereken **iki** etik kuralı yazınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif